7/14745

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Avrupa Birliği Katılım Süreci Genel Müdür Yardımcılığı

Sayı : B.06.0.ABKY.0.0-451.60-2006/343705/301-S
Konu : İstanbul Milletvekili Sayın Şirin'in soru önergesine yanıt/7-14745

18 Eylül 2006

TBMM BAŞKANLIĞINA

İlgi: 3 Temmuz 2006 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-23246 sayılı yazıları

İstanbul Milletvekili Sayın Emin Şirin'in 7/14745 Esas No'lu yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Abdullah GÜL
Dışişleri Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Adres : T.C. Dışişleri Bakanlığı, Dr. Sadık Ahmet Cad. No.:8 Balgat 06100 Ankara/Türkiye
Telefon: (0 312) 292 17 33 Faks: (0 312) 286 61 31
Web : www.mfa.gov.tr

7/14745

21.08.2006

7/14745 esas No.lu soru önergesi

Yedaş Tarım Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından AB Adalet Divanı İlk derece Mahkemesinde açılan davanın, bir Türk şirketince açılan dava olduğu ve AB Adalet Divanı'nda bu tür davaların açılabildiği yolundaki tespit doğrudur.

Yedaş A.Ş. tarafından açılan dava, bir Türk şirketi tarafından AB Adalet Divanı nezdinde doğrudan açılan ilk davadır. Öte yandan, Almanya'da müesses "Sahin Internationale Transporte" firmasının yan şirketi olan ve İstanbul'da kurulu bulunan Anadolu Dış Ticaret A.Ş.'nin sahibi Nadir Şahin tarafından Almanya'da açılan dava sürecinde, Alman mahkemesinin 2001 yılında yaptığı yorum başvurusu neticesinde, AB Adalet Divanı'nca C-369/01 sayılı davada 21 Ekim 2003 tarihinde ön karar verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlar karşısındaki hak ve menfaatlerini korumak, geliştirmek ve bu alanlarda diplomasi ve konsolosluk himayesini sağlamak Bakanlığımızın görevleri arasındadır. Bakanlığımız merkez ve yurtdışı teşkilatı kanunla tayin edilmiş bu görevini layıkıyla yerine getirmek için daima azami gayret göstermektedir.

Yedaş tarafından açılan dava, Bakanlığımızca sadece dava dilekçesi kabul edilen bir dava olarak nitelendirilmemektedir. Davayı gören AB İlk Derece Mahkemesi, davanın reddine ve bu noktadan hareketle davalı konumundaki AB Konseyi ve Komisyonu'nun başvurunun kabul edilemezliğine karar verilmesi yolundaki isteminin incelenmesine yer olmadığına karar vermiştir. Anılan Mahkemenin 30 Mart 2006 tarih ve T-367/03 sayılı kararının hüküm fıkrasında bu hususlar belirtilmiştir. Dolayısıyla, "dava dilekçesinin kabul edildiği" ifadesi, olumsuz değil, aksine bir Türk şirketinin dava dilekçesinin Mahkemece kabul edildiği şeklinde olumlu manada kullanılmış bir ifade olarak kabul edilmelidir.

Yedaş A.Ş.'ne yüklenen dava masrafları hakkında ayrıca bilgi istenmesine gerek görülmemektedir. Zira, AB Adalet Divanı'nda davacılara tahmil edilen masrafların yüksek olmadığı Bakanlığımızca bilinmekte ve bu husus hakkında ilgili kişi ve kuruluşlara usulü dairesinde bilgi verilmektedir.

Dava AB İlk Derece Mahkemesi'nde görülmüş ve reddedilmiştir. Soruda da belirtildiği üzere, temyiz Adalet Divanı'na yapılmıştır. ABAD kısaltması ise, ilgili mahkemenin açıkça belirtildiği metinlerde tekrardan kaçınmak için kullanılabilmektedir. Zira, Avrupa Birliği Adalet Divanı; Adalet Divanı, İlk Derece Mahkemesi ve Avrupa Memurları Mahkemesi'nden oluşmaktadır. Nitekim AB Adalet Divanı da bu hususu "The Court of Justice of the European Communities is the judicial institution of the Community. It is made up of three courts: the Court of Justice, the Court of First Instance and the Civil Service Tribunal." şeklinde ifade etmektedir.

1/95 sayılı Gümrük Birliği Kararında mali işbirliğine dair bir hüküm yoktur. Ancak, AB 30 Ekim 1995 tarihinde yaptığı Deklarasyonla, ülkemize yönelik mali yardımlarına dair esasları ortaya

koymuştur. Deklarasyonun metnine, http://www.dpt.gov.tr/abigm web sitesinde „AB ile İlişkiler Genel Müdürlüğü Yayınları" başlığı altından ulaşmak mümkündür.

Bu çerçevede, 1999'a kadar olan dönemde, 340 milyon ECU'sü „Yenileştirilmiş Akdeniz Programı", 205 milyon ECU'sü MEDA-I ve 12 milyon ECU'sü de „Risk Sermayesi" çerçevesinde olmak üzere toplam 557 milyon ECU kredi ve 376 milyon ECU'sü MEDA-I, 3 milyon ECU'sü İdari İşbirliği Programı ve 14 milyon ECU'sü de çevre, AIDS ve uyuşturucu ile mücadele gibi projeler için olmak üzere toplam 393 milyon ECU hibe yardımı taahhüde bağlanmıştır.

Bunlara ek olarak, Gümrük Birliği kapsamında ülkemize 375 milyon ECU tutarında bütçe kaynaklı hibe ve 750 milyon ECU tutarında Avrupa Yatırım Bankası kredisi verilmesi öngörülmüştür. Ancak, Yunanistan bu vetoyla AB'nin herhangi bir anlaşmasını değil, tek taraflı deklarasyonunu ihlal etmiş olduğundan, aleyhine hukuki bir eyleme gidilmesi mümkün değildir. Aynı husus 4. Katma Protokol için de geçerlidir. Sözkonusu protokol onaylanmadığı cihetle hukuki bir belge haline gelmemiştir. Dolayısıyla, Yunanistan uluslararası bir anlaşmaya aykırı davranmış olmamıştır. Bir anlaşmayı imzalamadığı için herhangi bir devleti dava etmek imkan dahilinde değildir. Günümüzde, AB ile mali işbirliği finansman anlaşmaları vasıtasıyla yapıldığından herhangi bir ülkenin vetosuyla karşılaşma riski ortadan kalkmıştır.

Türkiye'nin adaylığının 1999 Helsinki Zirvesinde tescilini müteakip, sözkonusu 750 milyon ECU/EURO tutarındaki Avrupa Yatırım Bankası kredisinin 450 milyon EURO'luk bölümüne işlerlik kazandırılmasını amaçlayan karar, AB Genel İşler Konseyi'nin 4 Aralık 2000 tarihli toplantısında onaylanarak, 2000-2004 döneminde kullanılacak şekilde taahhüde bağlanmıştır. AB Komisyonu ayrıca, Gümrük Birliği kapsamında taahhüt ettiği 375 milyon ECU/EURO tutarındaki bütçe kaynaklı hibenin bir bölümünü kullandırabilmek üzere, birisi 15 milyon, diğeri ise 135 milyon EURO'luk iki Yönetmelik hazırlamıştır. Sözkonusu hibeler 2000-2004 döneminde çeşitli programlara tahsis edilmiştir.

Taahhüt edilen yardımlar bireysel olarak Türk şirketlerine (özel sektörüne) değil; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne yapılan yardımlardır.

AB'nin finansal yardım konusundaki takdir yetkisinin aşıldığının ortaya konulmadığı ve 1970 Katma Protokolü'nde öngörülen 22 yıllık geçiş süresine ilişkin ifadeler ise AB İlk Derece Mahkemesinin kararından yapılan alıntılardır.

Ankara Anlaşması Türkiye AB ilişkisinin temel yasal kaynağıdır. Bu itibarla, İlk Derece Mahkemesi'nin söz konusu yorumuna katılmak mümkün değildir. AB kurumlarının Ankara Anlaşması'nı, Katma Protokolü ve Türkiye ile AB arasında akdedilen diğer belgelerin hükümlerini dikkate alması gerektiği Bakanlığımızca her vesileyle ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda, ABAD'ın, Avrupa ülkelerindeki Türk çalışanların açtığı davalarda başlangıçta var olan dar yorum yapma eğiliminin zaman içinde değiştiği görülmektedir. Bu gelişme kısaca aşağıda özetlenmiştir:

Bu konuda ilk karar yorum davası yoluyla Meryem Demirel davasında verilmiştir. Adalet Divanı, Stuttgart İdare Mahkemesinin başvurusu üzerine, 30 Eylül 1987 tarih ve C-12/86 sayılı kararında, Ankara Anlaşmasının 12. ve Katma Protokolün 36. maddelerinin AB ülkelerinin iç hukuklarına

üstünlüğü bulunmadığını, Anlaşmanın Avrupa hukukunun bir parçası olduğunu ancak serbest dolaşıma ilişkin hükümlerinin niyet beyanından öteye bir nitelik taşımadığını, doğrudan uygulanamayacağını belirtmiştir.

Divan, 20 Eylül 1990 tarih, C-192/89 sayılı Sevince kararında ise, Ortaklık Konseyi Kararlarını yorumlamayı kendi yetki alanına dahil etmiş ve OKK'nın AB hukukunun bir parçası olduğunu ve OKK'da yorum gerektirmeyecek açıklıkta ifade edilen düzenlemelerin doğrudan uygulanabilir nitelik taşıdığını belirtmiştir. Bu karar AB ile Türkiye arasındaki anlaşmaların ve yetkili organ kararlarının niyet beyanı olmadığını ve üye devletleri bağlayıcı özelliğe sahip bulunduğunu saptaması bakımından önemlidir.

Divan, 11 Mayıs 2000 tarih, C-237/91 sayılı Savaş kararında da, yerleşme hakkı ile hizmetlerin edimine yeni kısıtlamalar getirilmeyeceğini, böylece mevcut durumun daha kötüye götürülemeyeceğini teyit etmiştir.

Divan, 21 Ekim 2003 tarihli, birleşik C-317/01 ve C-369/01 sayılı Atabay ve Şahin kararında ise, hizmet sektöründeki Türk firmalarına ve bu firmaların Türk vatandaşı personeline karşı yerleşme ve çalışma faaliyetlerini olumsuz etkileyecek ve mevcut haklarını geriye götürecek değişiklikler yapılamayacağını ifade etmiştir.